Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U002402

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 18-06-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Юсковець Марія Петрівна
2. Mariia P. Yuskovets

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCHID ID: 0009-0008-9804-7224

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 101

Назва наукової спеціальності: Екологія

Галузь / галузі знань: природничі науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Екологія

Дата захисту: 23-06-2025

Спеціальність за освітою: Середня освіта (Біологія)

Місце роботи здобувача: Рівненський природний заповідник

Код за ЄДРПОУ: 30460820

Місцезнаходження: урочище Дубки-Розвилка, Сарни, Сарненський р-н., 34542, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Державне агентство лісових ресурсів України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Сектор науки: Галузевий

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 8961

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 1, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 1, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 34.35.17, 34.35.25, 34.35.51

Тема дисертації:

1. Структурно-функціональна організація та екологічні особливості рослинного покриву болотного масиву Сира Погоня (Рівненський природний заповідник).

2. Structural-functional organization and ecological features of the vegetation cover of the Syra Pogonia peatland massif (Rivnenskyi Nature Reserve).

Реферат:

1. Дисертаційна робота присвячена дослідженню рослинного покриву торфово-болотного масиву Сира Погоня Рівненського природного заповідника, встановленню видового складу флори вищих рослин, з'ясуванню екобіоморфологічної структури, типів водно-болотної рослинності й оселищного різноманіття, стану популяцій раритетних видів рослин, созологічній оцінці фіторізноманіття. У результаті проведених досліджень вперше комплексно вивчено і систематизовано дані флористичного, ценотичного, оселищного різноманіття болотного масиву Сира Погоня Рівненського природного заповідника. У бріофітному ярусі рослинного покриву ідентифіковано 68 видів з 39 родів, 31 родини, 2 відділів. Серед судинних рослин

налічується 122 види, які належать до 77 родів, 42 родин, 33 порядків, 5 класів, 4 відділів. Велика кількість оліго- і моновидових родин підтверджує загальновідому тенденцію гідро-гігрофільних флор, а наявність у складі рослинного покриву 74% одновидових родів свідчить про їхню систематичну ізольованість і екотопологічну природу та характеризує унікальність болотних екосистем масиву. Розподіл видів у континуумі основних факторів середовища дозволив виявити екологічну неоднорідність досліджуваної території, яка на рівні судинних рослин вказує на переважання на території екосистем оліготрофних боліт, а на рівні мохоподібних – на негативні локальні зміни у цих екосистемах. У результаті аналізу фітоценологічних описів встановлено структуру водної (3 асоціації, які належать до 3 союзів, 3 порядків та 3 класів) і болотної рослинності (7 асоціацій, 6 союзів, 6 порядків і 4 класів). В результаті дослідження ідентифіковано 5 типів водно-болотних оселищ (Дистрофні водойми з макрофітною рослинністю, Активні верхові болота, Деградовані верхові болота, Перехідні трясовини і сплавини, Западини на торф'яних субстратах з Rhynchosporion). Оцінено стан популяцій рідкісних і зникаючих видів судинних рослин національного рівня охорони, а саме Drosera intermedia, Dactylorhiza incarnata, Utricularia intermedia, Scheuchzeria palustris за їх структурно-функціональними параметрами. Встановлено, що щільність популяцій всіх досліджених видів є інформативним індикатором умов місцевиростань. Основні структурні показники локальних популяцій рідкісних видів є особливо чутливими до змін режиму зволоження локалітетів. Комплексним аналізом морфометричних і демографічних показників особин популяцій встановлено їх позитивну динаміку розвитку протягом періоду досліджень. Виявлено 19 раритетних видів з міжнародних, національних і регіональних природоохоронних списків рослин та 4 угруповання, що включені до Зеленої книги України. Структура видового складу раритетного компоненту відображає особливості водно-болотних оселищ масиву. Серед рідкісних видів переважають представники родин Ericaceae і Cyperaceae – 15,8%. Значна кількість рідкісних видів на ділянках верхових і перехідних боліт вказує на незначний рівень їх трансформації. Із виявлених 4 рідкісних угруповань 1 (формація горбасто-мочажинного комплексу) ідентифіковане для України лише на Сирій Погоні.

2. The thesis is devoted to the study of the vegetation cover of the peatland massif of Syra Pogonia of Rivnenskyi Nature Reserve, determine the species composition higher plants flora, clarifying the ecobiomorphological structure, types of wetland vegetation and habitat diversity, the state of populations of rare plant species, sozological assessment of phytodiversity. In the bryophyte layer of the vegetation cover, 68 species from 39 genera, 31 families, 2 divisions were identified. Among vascular plants, there are 122 species belonging to 77 genera, 42 families, 33 orders, 5 classes, 4 divisions. The large number of oligo- and monospecific families confirms the well-known tendency of hydro-hygrophilic floras, and the presence of 74% of single-species genera in the vegetation cover indicates their systematic isolation and ecotopological nature and characterizes the uniqueness of the marsh ecosystems of the massif. The distribution of species in the continuum of the main environmental factors allowed us to identify the ecological heterogeneity of the studied territory, which at the level of vascular plants indicates the predominance of oligotrophic marsh ecosystems in the territory, and at the level of bryophytes - negative local changes in these ecosystems. As a result of the analysis of phytocoenological descriptions, the structure of aquatic (3 associations belonging to 3 unions, 3 orders and 3 classes) and marsh vegetation (7 associations, 6 unions, 6 orders and 4 classes) was established. As a result of the study, 5 types of wetland habitats were identified (Dystrophic reservoirs with macrophyte vegetation, Active raised bogs, Degraded raised bogs, Transitional bogs and rafts, Depressions on peat substrates with Rhynchosporion). The state of populations of rare and endangered species of vascular plants of the national level of protection was assessed, namely Drosera intermedia, Dactylorhiza incarnata, Utricularia intermedia, Scheuchzeria palustris according to their structural and functional parameters. It was established that the population density of all studied species is an informative indicator of local conditions. The main structural indicators of local populations of rare species are particularly sensitive to changes in the locality's moisture regime. A comprehensive analysis of the morphometric and demographic indicators of population individuals has established their positive development dynamics during the research period. The vegetation cover includes 19 rare species from international, national and regional nature conservation lists of plants and 4 groups included in the Green Book of Ukraine. The structure of the species

composition of the rare component reflects the characteristics of the wetland habitats of the massif. Among the rare species, representatives of the Ericaceae and Cyperaceae families prevail – 15,8%. A significant number of rare species in areas of headwater and transitional bogs indicates a small level of their transformation. Of the 4 rare groups identified, 1 (the formation of the hummock-hollow complex) is identified for Ukraine, only on the Syra Pogonia peatland massif.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Раціональне природокористування

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Широке застосування технологій більш чистого виробництва та охорони навколишнього природного середовища

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Yuskovets M.; Rabyk I.; Kuzyarin O.; Danylyk I. Peatland vegetation of the Syra Pogonia massif of the Rivneskyi Nature Reserve (Polissia, Ukraine): ecological characteristics. Studia Biologica, 18(3). 2024, 121-144.
- 2. Ходосовцев О.Є.; Франчук М.В.; Юсковець М.П. Доповнення до списку лишайників та ліхенофільних грибів Рівненського природного заповідника. Чорноморський ботанічний журнал, 18 (2). 2022, 185–192.
- 3. Рабик І.В.; Юсковець М.П. Еколого-біоморфологічна характеристика мохоподібних торфово-болотного масиву Сира Погоня Рівненського природного заповідника (Україна). Нотатки сучасної біології, 6 (2). 2023, 31-39.
- 4. Юсковець М.П.; Рабик І.В.; Кузярін О.Т.; Данилик І.М. Болотні оселища масиву Сира Погоня Рівненського природного заповідника та їхня созологічна оцінка. Вісник Львівського університету. Серія біологічна, 90 (4). 2023, 30–38.
- 5. Юсковець М.П. Раритетна компонента флори як індикатор стану природних ресурсів Рівненського ПЗ. Збірник тез III(XIII) Міжнародної наукової конференції молодих учених «Наукові основи збереження біотичної різноманітності». 15-16 жовтня, 2019, Львів, Україна, 104.
- 6. Юсковець М.П. Репрезентативність регіонально рідкісних видів у флорі Рівненського природного заповідника. Збірник тез Міжнародної науково практичної інтернет-конференції «Науково-інноваційний супровід збалансованого природокористування». 31 жовтня, 2019, Рівне, Україна, 715.
- 7. Данилик І.М.; Кузярін О.Т.; Юсковець М.П. Особливості лісового рослинного покриву території розширення Рівненського природного заповідника (Білоозерський масив). Збірник тез міжнародної науково практичної конференції «Геологічне, гідрологічне та біологічне різноманіття Полісся». 13 жовтня, 2020, Рівне, Україна, 262.
- 8. Данилик І.М.; Сосновська С.В.; Кузярін О.Т.; Данилик Р.М.; Лисак Г.; Юсковець М.П. Моніторинг рідкісних і зникаючих видів рослин Західного Полісся. Збірник тез всеукраїнської науково-практичної конференції «Моніторинг та охорона біорізноманіття в Україні». 27 березня, 2020, Київ, Україна, 280.
- 9. Юсковець М.П. Зозульки м’ясочервоні на території Рівненського природного заповідника. Збірник тез науково-практичного журналу «Екологічний вісник», 3(121). 2020, Київ, Україна, 19-20.
- 10. Юсковець М.П.; Франчук М.В. Перша знахідка Iris sibirica L. (IRIDACEAE JUSS) на території Рівненського природного заповідника. Збірник тез всеукраїнської наукової конференції «Стан і біорізноманіття екосистем Шацького національного природного парку та інших природоохоронних територій». 9-12 вересня, 2021, Львів, Україна, 130-132.
- 11. Куліш В.Ю.; Франчук М.В.; Юсковець М.П. Моніторинг стану збереження раритетних представників порядку Lycopodiales в умовах Рівненського природного заповідника. Збірник тез II Міжнародної наково-практичної інтернет-конференції «Науково-інноваційний супровід збалансованого природокористування». 4-5 листопада, 2021, Рівне, Україна, 127-132.

- 12. Yuskovets M.P.; Goptsiy M.V.; Kushchenko L.V. Features of the vegetation cover of forest ecosystems of Yaremche (Carpathian national nature park). Proceedings of the International Conference «Socio-ecological resilience across Eurasia innovation for sustainability transition». 5-7 October, 2021, Tartu, Estonia, 36-37.
- 13. Юсковець М.П. Особливості будови та формування грядовомочажинного комплексу болотного масиву Сира Погоня (Рівненський природний заповідник). Збірник тез IV (XV) Міжнародної наукової конференції молодих учених «Наукові основи збереження біотичної різноманітності». 28 жовтня, 2021, Львів, Україна, 40-42.
- 14. KulishV.Y.; Yuskovets M.P.; Franchuk M.V. The previous list of biotopes of Rivnenskyi Nature Reserve. Proceedings of the All-Ukrainian Scientific Conference «State and biodiversity of the ecosystems of the Shatskyi National Nature Park and other protected areas». 8-11 September, 2021, Lviv, Ukraine, 82-85.
- 15. Danylyk I.M.; Sosnovska S.V.; Yuskovets M.P. Spontaneous Restoration of Rare and Threatened Plants on Transformed Peat Bogs. Proceedings of the scientific and practical conference «The impact of climate change on the development of the Rivne region». 27-28 October, 2022, Rivne, Ukraine, 77-78.
- 16. Сосновська С.В.; Юсковець М.П.; Данилик І.М. Популяційна організація Carex chordorrhiza L. (Cyperacae Juss.) на території Рівненського природного заповідника (Україна). Збірник тез VII Міжнародної наукової конференції «Природні ресурси прикордонних територій в умовах зміни клімату». 27-29 вересня, 2023, Чернігів, Україна, 114-115.
- 17. Сосновська С.В.; Юсковець М.П. Оцінка стану популяцій раритетних видів рослин на території масиву Сира Погоня (Рівненський природний заповідник). Збірник тез V (XVI) Міжнародної конференції молодих учених «Наукові основи збереження біотичної різноманітності». 18 жовтня, 2023, Львів, Україна, 56-58.
- 18. Yuskovets M.P.; Kulish V.Y.; Bachuk L.V.; Franchuk M.V. New finds of rare plant species on the territory of the Rivnenskyi Nature Reserve. Proceedings of Vth (XVIth) International Scientific Conference of Young Scientists «Scientific principles of biodiversity conservation». 18 October, 2023, Lviv, Ukraine, 61- 62.
- 19. Юсковець М.П.; Рабик І.В.; Сосновська С.В. Оцінка структурнофункціональної стійкості болотних типів оселищ на території масиву Сира Погоня Рівненського природного заповідника. Збірник тез науковопрактичної конференції «Збереження та охорона унікальних природноісторичних комплексів регіонального ландшафтного парку «Знесіння», присвяченої 30-річчю його створення. 2 грудня, 2023, Львів, Україна, 220- 225.
- 20. Юсковець М.П.; Рабик І.В.; Данилик І.М. Фітоценотична характеристика угруповань верхових боліт на території Рівненського природного заповідника. Збірник тез XX Міжнародної наукової конференції «Молодь і поступ біології» студентів і аспірантів присв'яченої 90-річчю від дня народження професора Ореста Демків. 18-20 квітня, 2024, Львів, Україна, 222-223.
- 21. Юсковець М.П.; Рабик І.В.; Данилик І.М. Оцінка оселищного різноманіття болотних комплексів Рівненського природного заповідника. Збірник тез п'ятої науково-практичної конференції «Рослинність і біотопи України». 18-19 квітня, 2024, Київ, Україна, 46.
- 22. Рабик І.В.; Юсковець М.П. Бріофіти масиву Сира Погоня Рівненського природного заповідника як індикатори негативних змін болотних екосистем. Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні ековиклики. Стратегії екологічної безпеки довкілля» присвяченої 25-річчю кафедри екології Львівського НУП. 22-23 травня, 2024, ЛьвівДубляни, Україна, 21-25.
- 23. Юсковець М.П.; Рабик І.В.; Корінець А.М. Еколого-ценотична характеристика лісових біотопів масиву Сомине Рівненського природного заповідника. Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 40-річчю утворення Природного заповідника Розточчя «Природоохоронні території України: сучасні виклики та перспективи розвитку». 4 жовтня, 2024, Івано-Франкове, Україна, 126-130.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення стану навколишнього середовища

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: № 0120U101231, № 0122U002573

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Царик Йосиф Володимирович
2. Josyf V. Tsaryk

Кваліфікація: д. б. н., професор, 03.00.16

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0003-3382-0243

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57961308600; Web of Science Researcher ID: I-4544-2015; https://scholar.google.com.ua/citations?user=oiiesVQAAAAJ

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 1, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Данилик Іван Миколайович
2. Ivan M. Danylyk

Кваліфікація: д. б. н., професор, 03.00.05

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0001-5779-4778

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57193674978; Web of Science Researcher ID: ABG-8964-2021; https://scholar.google.com/citations?user=w5L0Do0AAAAJ

Повне найменування юридичної особи: Інститут екології Карпат Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05540066

Місцезнаходження: вул. Козельницька, буд. 4, Львів, 79026, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шевера Мирослав Васильович
2. Myroslav V. Shevera

Кваліфікація: к. б. н., старший науковий співробітник, 03.00.05

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0002-1178-0458

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 55401219700; Web of Science Researcher ID: AAE-5941-2020; https://scholar.google.com.ua/citations?user=wNpXhMYAAAAJ

Повне найменування юридичної особи: Інститут ботаніки ім. М. Г. Холодного Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417199

Місцезнаходження: вул. Терещенківська, буд. 2, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коніщук Василь Васильович
2. Vasyl V. Konishchuk

Кваліфікація: д. б. н., професор, 03.00.16

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0003-4115-5642

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57217246615; Web of Science Researcher ID: FFF-8848-2022; https://scholar.google.com.ua/citations?user=2q_-d4QAAAAJ

Повне найменування юридичної особи: Інститут агроекології і природокористування Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 13722479

Місцезнаходження: вул. Метрологічна, буд. 12, Київ, 03143, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Губарь Любов Максимівна

2. Liubov M. Gubar

Кваліфікація: к. б. н., 03.00.05

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0003-4904-1092

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57226740260; Web of Science Researcher ID: CRR-5832-2022; https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=_irjt0AAAAAJ

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут еволюційної екології Національної академії наук України"

Код за ЄДРПОУ: 33593908

Місцезнаходження: вул. Академіка Лебедєва, буд. 37, Київ, 03143, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мамчур Звенислава Ігорівна

2. Zvenyslava I. Mamchur

Кваліфікація: к. б. н., доц., 03.00.05

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0003-0527-5639

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57191202144; https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=n4pN5QUAAAAJ

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 1, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Антоняк Галина Леонідівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Антоняк Галина Леонідівна

Відповідальний за підготовку облікових документів Жак Ольга Володимирівна

Реєстратор УкрІНТЕІ

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності Юрченко Тетяна Анатоліївна